

BASIS VOOR BELEID

Zwemvaardigheid van basisschoolleerlingen in de gemeente Groningen

Onderzoek en Statistiek Groningen heeft als kernactiviteiten instrumentontwikkeling voor en uitvoering van beleidsgericht onderzoek, het toegankelijk maken van grote hoeveelheden data uit verschillende bronnen, gegevensanalyse, projectevaluatie en dienstverlening bij overheidsmarketing.

Zwemvaardigheid van basisschoolleerlingen in de gemeente Groningen

Age Stinissen
M.m.v. Laura de Jong

Onderzoek en Statistiek Groningen
Augustus 2013

Inhoud

1. Inleiding.....	6
2. Het onderzoek	7
2.1 Doel van het onderzoek.....	7
2.2 Opzet van het onderzoek.....	7
2.3 Andere onderzoeken	8
3. De respons.....	9
4. De resultaten	11
4.1 Wel of geen diploma	11
4.2 Zwemles	12
4.3 Zwembaden	13
5. Conclusie	14
Bijlagen.....	15

1. Inleiding

Het schoolzwemmen wordt afgeschaft. Het seizoen 2012-2013 is het laatste seizoen dat er schoolzwemmen is voor leerlingen van groep 5. Ondanks dat het schoolzwemmen is afgeschaft heeft de gemeente zich als doel gesteld dat 100 procent van de kinderen minimaal het zwemdiploma A behaalt.

Momenteel wordt zwemles aangeboden in de gemeentelijke zwembaden. Daarnaast is er een aantal particuliere aanbieders. De veronderstelling is dat 80 procent van de kinderen gebruik zal gaan maken van deze mogelijkheid zwemmen te leren als het schoolzwemmen is afgeschaft.

Om ouders bewust te maken van hun verantwoordelijkheid dat hun kind leert zwemmen zal aan ouders met kinderen in de groep 4 op de basisschool voorlichting gegeven worden. Onder andere op ouderavonden.

Voor de kinderen die geen zwemles krijgen omdat de ouders te weinig geld hebben komt er een financieel vangnet. Ouders met een inkomen tot 110 procent van het wettelijk minimum kunnen voor hun kind vanaf 6 jaar de zwemlessen voor diploma A vergoed krijgen. De Stichting Leergeld stelt hiervoor geld beschikbaar.

Er zijn echter ook kinderen die geen zwemles krijgen om een andere reden. Dat kunnen diverse redenen zijn, bijvoorbeeld desinteresse van de ouders, waterangst of om godsdienstige redenen. De gemeente streeft er naar dat ook deze kinderen zwemles krijgen en minimaal het A-diploma halen. De gemeente stelt daarvoor een zwemprogramma op. Echter: de gemeente kan niet verplichten. Het blijft de verantwoordelijkheid van de ouders. De gemeente kan wel stimuleren.

Om de groep kinderen die geen zwemles hebben in beeld te krijgen heeft de Werkmaatschappij Sport en Recreatie (WSR) Onderzoek en Statistiek gevraagd de zwemvaardigheid van alle basisschoolleerlingen van groep 5 te inventariseren.

2. Het onderzoek

2.1 Doel van het onderzoek

De WSR wil graag monitoren hoe het is gesteld met de zwemvaardigheid van de basisschoolleerlingen van de gemeente Groningen. Van de groep die geen zwemdiploma A heeft en niet op zwemles zit, wil de WSR graag de achtergronden weten. Daarnaast wil WSR de ontwikkelingen over de jaren volgen.

Hiervoor zal er jaarlijks een inventarisatie worden gehouden onder de leerlingen van groep 5 van alle basisscholen binnen de gemeente Groningen.

Bij de inventarisatie wil de WSR aansluiten bij het landelijke project 'Waterdicht'. Dit om te voldoen aan landelijke standaarden en ook om te kunnen benchmarken met andere gemeenten en met Nederland als geheel. Het project 'Waterdicht' is een landelijk project geïnitieerd door een aantal gemeenten. Het doel is om beter inzicht in de zwemvaardigheid onder kinderen te krijgen. Het gaat hierbij met name om de kinderen zonder zwemdiploma. Een hiermee samenhangend doel is om een overzicht te krijgen van aanbieders en faciliteiten om de zwemvaardigheid te verbeteren. De nadruk voor de basisschoolleerlingen en hun ouders ligt op informeren en registreren.

Het seizoen 2012-2013 is het laatste seizoen dat er schoolzwemmen is. Dit onderzoek is daarom een nulmeting. Volgend seizoen (2013-2014) is de nieuwe situatie van kracht met voorlichting in groep 4 en de enquête in groep 5. . Ieder jaar wordt de enquête herhaald. Zo kunnen de effecten van het nieuwe beleid gemeten worden.

2.2 Opzet van het onderzoek

Om zicht te krijgen in de zwemvaardigheden van de leerlingen van groep 5 krijgen ze klassikaal een schriftelijke enquête aangeboden. In deze korte enquête komen de volgende zaken aan de orde:

- Zijn de leerlingen in het bezit van het zwemdiploma A
- Zo nee, hebben ze zwemles
- Achtergrondkenmerken van de leerlingen, ook van leerlingen met zwemdiploma
- De reden van het niet hebben van een diploma of zwemles

NB: voor de sportmonitor van de gemeente Groningen zijn een tweetal extra vragen gesteld over het lidmaatschap van sportverenigingen van de leerlingen.

De enquête is uitgezet bij alle scholen voor basisonderwijs en speciaal basisonderwijs in de gemeente Groningen en bij de Ter Borchschool in Eelderwolde.

De enquêtes zijn in week 4 verstuurd naar de scholen. Er is meerdere malen een herinnering verzonden. De enquête liep tot en met week 25. Voor de enquête zie bijlage 1.

2.3 Andere onderzoeken

Onderzoek zwemvaardigheid leerlingen basisschool de Pendinghe:

In 2011 is onderzoek gedaan naar de zwemvaardigheid van basisschoolleerlingen in de groepen 5 tot en met 8 van basisschool de Pendinghe in Paddepoel/Selwerd gedaan. Ook bij dit onderzoek is de leerlingen onder meer gevraagd naar het wel of niet hebben van een zwemdiploma.

De uitslag van dit onderzoek onder 380 leerlingen was dat 25 daarvan (5,6 procent) geen zwemdiploma had.

Project waterdicht:

Een project van de vereniging Sport en Gemeenten, de KNZB, de Recron en het Nationaal Platform Zwembaden. Binnen dit project worden twee systemen ontwikkeld. Een zwemmonitor waarbij het aanbod van zwembaden en zwemlesaanbieders in kaart wordt gebracht. Voor deze monitor worden enquêtes afgenomen bij de aanbieders. Als tweede worden de niveaus en verschillen in zwemvaardigheid geregistreerd van basisschoolleerlingen.

3. De respons

De enquête is gestuurd naar 55 scholen. Er zijn van 23 scholen enquêtes binnen gekomen. Dit is een respons van 42 procent van de scholen.

De scholen

De scholen waarvan enquêtes zijn binnen gekomen liggen verspreid door de stad. Ook zijn er zowel Christelijke als Openbare scholen bij en scholen voor speciaal onderwijs.

Zie voor een overzicht van de scholen bijlage 2.

De leerlingen

Er zijn 655 (aantal komt niet overeen met tabel 3.1) ingevulde enquêtes binnen gekomen. De respons van de leerlingen komt daarmee op ongeveer 43 procent. Niet alle enquêtes zijn volledig ingevuld, vandaar dat het aantal gegeven antwoorden per vraag kan verschillen en lager is dan 655. De respons is gedeeld op het aantal 9-jarigen (het leeftijdscohort was 1 januari 2013 1.530 personen). Omdat de enquête in groep 5 is aangeboden en niet aan alle kinderen van 9 jaar hebben niet alle leerlingen dezelfde leeftijd. Voor de verdere berekeningen in dit onderzoek is uitgegaan van het aantal kinderen van 1.500. Het gemiddelde aantal kinderen per leeftijdscohort in Groningen ligt rond de 1.500. In tabel 3.1 staat de respons naar leeftijd en geslacht:

Tabel 3.1 respons naar leeftijd en geslacht

leeftijd	geslacht		totaal
	meisje	jongen	
8 jaar	137	112	249
9 jaar	168	176	344
10 jaar	31	24	55
totaal	336	312	648

Iets meer meisjes dan jongens hebben meegedaan. In de bevolking van Groningen van 8 tot en met 10 jaar zijn iets meer jongens.

We hebben ook gevraagd naar de etniciteit. Dit hebben we gedaan door te vragen of de ouders van de kinderen in of buiten Nederland geboren waren. De resultaten staan in tabel 3.2, ook weer naar geslacht.

Tabel 3.2 leerlingen naar etniciteit van de ouders

	meisje	jongen	totaal	perc.
beide ouders Nederland	239	241	480	74%
een van de ouders buitenland	36	23	59	9%
beide ouders buitenland	61	48	109	17%
TOTAAL	336	312	648	
Westers	19	17	36	6%
Niet Westers	72	46	118	18%
onbekend	6	8	14	2%

Van alle kinderen behoort 26 procent tot een etnische minderheidsgroep waarvan 18 procent met een Niet Westerse achtergrond. Dit is in percentage ongeveer evenveel als het percentage Niet Westerse kinderen in de bevolking van de gemeente. Ook de groep Westers (6 procent) valt binnen de marges van het percentage in de stad als geheel. Bij de respons

komen kinderen in etnische minderheidsgroepen iets meer voor bij de meisjes.

Kanttekeningen bij de respons.

Bij de respons zijn twee kanttekeningen te plaatsen.

- Ten eerste valt de hoogte van de respons tegen. Ondanks meerdere herinneringen is het aantal scholen vanwaar kinderen meegewerkt hebben met 42 procent en een bijbehorende respons van het aantal kinderen van 43 procent erg laag. Dit is niet laag voor een respons van een regulier uitgezette enquête maar wel laag gezien het doel van het onderzoek: het in beeld brengen van de zwemvaardigheid van alle Groninger basisschoolleerlingen.
- Ten tweede is de enquête niet altijd consequent ingevuld. Voorbeelden zijn kinderen die invullen dat ze op zwemles zitten en vervolgens dat ze er vanaf gegaan zijn.

Gevolg voor de resultaten is dat de percentages en het aantal kinderen waar het in de hele gemeente om gaat met de nodige voorzichtigheid moeten worden beschouwd. Zeker als het aantal antwoorden klein is.

4. De resultaten

4.1 Wel of geen diploma

Als eerste hebben we de leerlingen gevraagd of ze een zwemdiploma hebben. En ook of ze op zwemles zitten. De resultaten staan in tabel 4.1.

Tabel 4.1 Diplomabezit en zwemles van de leerlingen

		zwemles		totaal
		Ja	Nee	
diploma	Ja	110	455	565
	Nee	25	54	79
totaal		135	509	644
percentages				
diploma	Ja	17%	71%	88%
	Nee	4%	8%	12%

De meeste kinderen in groep 5 hebben minimaal één diploma, 88 procent. Van hen zit een vijfde (17 procent van het totaal) nog op zwemles.

Van de kinderen zonder diploma zit 32 procent op zwemles. In totaal gaat het hier om 4 procent van de kinderen. 8 Procent van het totaal, 54 kinderen, heeft geen diploma en zit ook niet op zwemles. Als we het percentage doorberekenen voor de hele gemeente, dan komt dit neer op ongeveer 120 leerlingen. (8 procent van 1.500).

Van de kinderen zonder diploma is een kleine meerderheid jongen, het verschil met de meisjes is niet groot. Naar etniciteit (kan dit ook in een tabel, is belangrijke informatie voor ons) is het verschil groter. Van de kinderen met Nederlandse ouders heeft 6 procent geen diploma en zitten ze ook niet op zwemles. Voor de kinderen met een of meer buitenlandse ouders is dit percentage veel hoger; 14 procent. Vooral bij kinderen met Niet Westerse ouders is het percentage zonder diploma hoger. Zie ook tabel 4.2.

Naar school vinden we de meeste leerlingen zonder diploma die ook niet op zwemles zitten in het speciaal onderwijs en bij scholen in de oudere wijken in het noorden van de gemeente..

Tabel 4.2 Leerlingen zonder diploma die niet op zwemles zitten naar etniciteit

	Aantal		Totaal	Perc.
	Jongens	meisjes		
Nederland	20	11	480	6%
Allochtonen	9	14	168	14%
Westers	1	2	448	8%
Niet westers	8	12	118	17%
Totaal	312	336	648	
Perc.	9%	7%		8%

4.2 Zwemles

In de tabel staat het aantal kinderen dat nu op zwemles zit. We hebben ook gevraagd of de kinderen ooit zwemles hebben gehad. Van alle kinderen geven 33 aan dat ze nog nooit op zwemles hebben gezeten, 7 hiervan zeggen overigens wel een zwemdiploma te hebben. Dan blijven er 26 over (4 procent) die geen diploma hebben en ook nog nooit op zwemles hebben gezeten. Als we op basis hiervan een berekening maken van om hoeveel kinderen het in de hele gemeente gaat dan zijn dit er globaal tussen de 50 en de 100

Waarom zitten kinderen die geen diploma hebben niet op zwemles? We hebben alle kinderen die niet op zwemles zitten gevraagd naar de reden. De resultaten staan in tabel 4.3. De percentages zijn gedeeld op het totaal aantal respondenten.

Tabel 4.3 redenen waarom kinderen niet op zwemles zitten

Reden	geen diploma	wel diploma	totaal	perc.
wel zwemles gehad maar vanaf gegaan	19	318	337	51%
weten het niet	21	37	58	9%
willen niet	7	30	37	6%
geld kan beter besteedt worden	9	19	28	4%
geen tijd voor brengen en halen	6	12	18	3%
mogen niet	1	1	2	0%
andere reden	6	69	75	11%
totaal	54	455	509	655

We zien dat een deel van de kinderen niet weten waarom ze niet op zwemles zitten. Volgens anderen zijn de financiën of de tijd soms een probleem. Slechts enkele kinderen mogen niet op zwemles.

Bij de optie 'andere reden' hebben we in een open vraag geïnformeerd naar de redenen. De redenen waarom kinderen niet (meer) op zwemles zitten zijn heel divers. Verreweg het meest gaan de kinderen van zwemles af omdat ze al diploma's hebben; vaak a, b en c. Verder zijn een aantal antwoorden door meerdere kinderen gegeven. Zo geven een aantal kinderen aan dat ze op schoolzwemmen zitten of juist dat schoolzwemmen gestopt is. Of dat ze 'al goed genoeg kunnen zwemmen'. Kinderen moeten ook vaak kiezen tussen sporten. Veel kinderen vinden zwemmen of zwemlessen niet leuk of saai of ze willen niet meer.

Minder leuke redenen zijn de medische: kinderen krijgen oorontsteking of hoofdpijn van het zwemmen. En dan zijn er klachten over de zwemlessen zelf.

Voor de kinderen die geen diploma hebben en ook niet op zwemles zitten komen de medische redenen en de klachten over de zwemles zelf voor. Ook geven hier een aantal kinderen aan het niet leuk meer te vinden of geen zin meer in te hebben.

Zwemlessen moeilijk?

We hebben de kinderen de vraag gesteld of ze zwemlessen moeilijk vinden. Deze vraag hebben we niet gesteld aan de 33 kinderen die nog nooit zwemles hebben gehad. De resultaten staan in tabel 4.4

Tabel 4.4 Antwoord op de vraag 'vind je zwemlessen moeilijk' naar wel of geen zwemdiploma

diploma	moeilijk, abs.		percentage	
	ja	nee	ja	nee
met zwemdiploma	57	494	10%	90%
zonder zwemdiploma	24	35	41%	59%
totaal (N=610)	81	529	13%	87%

Van alle kinderen vindt 13 procent zwemlessen moeilijk.

Ook bij de kinderen met diploma zegt 10 procent dat zwemlessen moeilijk zijn. Van deze kinderen is 60 procent van zwemles af gegaan.

Bij de kinderen zonder diploma vindt 41 procent zwemlessen moeilijk. Een aantal van deze kinderen zijn van zwemles afgegaan omdat ze niet meer wilden.

4.3 Zwembaden

Aan de leerlingen hebben we gevraagd in welk zwembad ze zwemles hebben of gehad hebben. De drie overdekte gemeentelijke zwembaden hebben we als aparte optie gegeven.

Tabel 4.5 Zwembad waar de kinderen zwemles (gehad) hebben

zwembad	aantal	perc.
De Parrel	133	20%
Kardinge	123	19%
Helperzwembad	97	15%
ander zwembad	363	55%
meerdere zwembaden	98	15%
nooit zwemles gehad	33	5%
totaal	655	100%

Aan de tabel zien we dat alle drie de gemeentelijke zwembaden bezocht worden door leerlingen om zwemles te krijgen, in totaal 47 procent van de kinderen krijgt of kreeg les in een gemeentelijk zwembad. Ook zien we dat veel leerlingen naar een ander zwembad gaan, of naar meerdere zwembaden. Het hangt sterk samen met de locatie van de zwembaden en waar de kinderen wonen (althans, op school zitten). Zo zien we bij de scholen in het noorden van de stad, dat veel geleest wordt in de Parrel, bij de scholen in Beijum en Lewenborg veel in Kardinge, maar in Lewenborg ook weer veel bij een ander zwembad. Bij scholen gevestigd in Helpman krijgen kinderen zwemles in het Helperzwembad. Bij scholen die niet dicht bij een zwembad liggen zoals in het Centrum, Noord west of Zuid west zien we veel 'ander zwembad' als antwoord.

5. Conclusie

Voor het onderzoek zijn 55 basisscholen in Groningen aangeschreven om een enquête te laten invullen door alle leerlingen van groep 5. Van 23 scholen zijn enquêtes binnengekomen van in totaal 655 leerlingen. Een respons van 43 procent. Dit is een tegenvallende respons. De respons betekent ook dat voor antwoorden op vragen waarbij het aantal antwoorden klein is de percentages met de nodige voorzichtigheid moeten worden geïnterpreteerd.

Het grootste deel van alle leerlingen in groep 5, 88 procent, heeft een zwemdiploma. Van alle leerlingen heeft 8 procent geen diploma en zit ook niet op zwemles. Voor de gemeente als geheel komt dit neer op ongeveer 120 kinderen.

Van de leerlingen zonder diploma die niet op zwemles zitten behoort een relatief hoog percentage tot een etnische minderheid. Het percentage jongens en meisjes verschilt niet veel.

Van de kinderen die al een of meer diploma's hebben zit 20 procent nog op zwemles. Van de kinderen die niet (meer) op zwemles zitten geven verreweg de meesten aan dat dit is omdat ze al voldoende diploma's hebben. Verder vinden een aantal kinderen zwemles niet leuk of zijn er medische redenen.

De meest aangegeven redenen voor kinderen zonder diploma om niet op zwemles te zitten zijn dat er geen geld voor is of dat ze niet willen.

Een deel (47 procent) van de kinderen krijg les in gemeentelijke zwembaden. Een groot percentage, 55 procent, zwemt (ook) in een ander zwembad.

Wenselijk is het totale aanbod van zwembaden en aanbieders van zwemonderwijs in kaart te brengen, zo kan ook worden aangesloten bij het project waterdicht.

Bijlagen bij het onderzoek naar zwemvaardigheid

Bijlage 1: De enquête

Bijlage 2: De scholen die hebben gerepsondeerd

Vragenlijst over zwemmen en andere sporten

Invullen met blauwe of zwarte pen.
In het goede vakje een kruisje zetten. Als je je vergist, laat dan het verkeerde kruisje staan en maak het goede vakje helemaal zwart

We willen graag weten hoeveel kinderen een zwemdiploma hebben.
Ook willen we graag weten hoe veel kinderen op een sportvereniging zitten.
Kruis aan wat voor jou geldt. Je hoeft je naam niet op te schrijven.

De vragen:

1. Je zit in groep 5 van de xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx, klopt dat?
☐ ja ☐ nee
2. Hoe oud ben je?
☐ 8 jaar ☐ 9 jaar ☐ 10 jaar
3. Ben je een meisje of een jongen?
☐ meisje ☐ jongen
4. Waar zijn je ouders geboren?
☐ Nederland
☐ Een ander land, namelijk:
5. Heb je een zwemdiploma?
☐ ja ☐ nee
6. Zit je op zwemles?
☐ ja ☐ nee
7. In welk zwembad heb je zwemles of vroeger zwemles gehad? Je mag meer antwoorden geven.
☐ Ik heb nog nooit zwemles gehad: **ga nu naar vraag 9**
☐ Kardingse
☐ De Parrel
☐ Het Helperzwembad
☐ Een ander zwembad
8. Vind je de zwemlessen moeilijk?
☐ ja ☐ nee

Zie achterkant

9. Als je niet op zwemles zit, waarom niet? (je mag meer antwoorden geven)

☐ Ik heb wel op zwemles gezeten maar ben er vanaf gegaan omdat:

- ☐ Ik weet niet waarom
- ☐ We kunnen het geld beter voor andere dingen gebruiken
- ☐ Mijn ouders hebben geen tijd om mij te brengen en te halen
- ☐ Ik mag niet op zwemles
- ☐ Ik wil niet op zwemles
- ☐ Om een andere reden, namelijk:

10. Zit je op sport?

- ☐ ja
- ☐ nee

11. Zo ja, op welke sport zit je? (je mag meer antwoorden geven)

- ☐ Zwemmen
- ☐ Voetbal
- ☐ Gymnastiek
- ☐ een andere sport, namelijk:

Dank je wel voor het invullen!

Bijlage 2: De scholen die hebben gerespondeerd

school	wijk	denominatie/soort
Aquamarijnschool	Vinkhuizen	Prot
Bijumkorf	Beijum	Openbaar
Bisschop Bekkers	Paddepoel	Katholiek
Boerhaveschool	Hoornse wijken	Openbaar
De Dijk	Beijum	Openbaar
De Heerdstee	Beijum	Prot
De Ploeg	Hoogkerk	Openbaar
De Vlint	Vinkhuizen	Openbaar
De Vrije school	Rivierenbuurt	Bijz
De Vuurtoren/Catamaran	Lewenborg	Openbaar
De Wegwijzer	Selwerd	Prot
Dom Helder Camara	Beijum	Prot
Driebond	Ruischerbrug	Openbaar
Feniks	Gravenburg	Openbaar
Groningse Schoolvereniging	Coendersborg	Bijz
Het Kompas	Lewenborg	Prot
Karrepad	Korrewegwijk	Openbaar
Meander	Reitdiep	Openbaar
SSBO Fiducia	Corpus den Hoorn	Speciaal
St. Michael	Centrum	Katholiek
van Liefland	Grunobuurt	Speciaal
Onbekende school 1	?	?
Onbekende school 2	?	?
totaal 23 scholen:		